

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 8/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av foderlagen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 april 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av foderlagen (RP 35/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Marita Aalto och äldre regeringssekreterare Hannu Miettinen, jord- och skogsbruksministeriet
- överinspektör Taija Rissanen, Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- expert Leena Suojala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av
— justitieministeriet
— Livsmedelsindustriförbundet rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att foderlagen ändras med anledning av Europeiska kommissionens underrättelse till Finland 2011 speciellt angående bestämmelserna om handel med foder på den inre marknaden. Lagens tillämpningsområde ändras för att omfatta ämnen som används i vetenskapligt syfte i experiment med utfodring av produktionsdjur och som inte har godkänts som fodertillsats för ändamålet. Foderföretagare ska enligt förslaget låta undersöka de egenkontrollprover som lagstiftningen förutsätter och som tagits med tanke på salmonella i ett

godkänt egenkontrolllaboratorium, ett officiellt laboratorium eller ett laboratorium utsett av Livsmedelssäkerhetsverket. Dessutom föreslås det ändringar som härrör från ändringar i Europeiska unionens lagstiftning och i nationell lagstiftning.

Lagen avses träda i kraft våren 2014. Enligt förslaget ska de laboratorier som undersöker de egenkontrollprover av salmonella som lagstiftningen förutsätter få en övergångstid. Dessa laboratorier ska vara godkända inom ett och ett halvt år efter att lagen har trätt i kraft.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Foderlagen (86/2008) gäller foder, foderhante-

ring, foderföretagare och kontrollen i alla stadi-
er av produktions-, framställnings- och distribu-

tionskedjan, från primärproduktion av foder till det att det släpps ut på marknaden och används. Lagstiftningen avser att säkerställa att det på marknaden bara finns foder som uppfyller kraven och som är oförfalskade, av god kvalitet, säkra och lämpliga för sitt ändamål.

I likhet med regeringen framhåller utskottet att EU har harmoniserat foderlagstiftningen i stor utsträckning. Nationellt går det fortfarande att föreskriva om bland annat energi- och proteinvärden i foder, användning av icke-godkända fodertillsatser vid djurförsök i forskningsanläggningar och ersättning av skador. Också de mikrobiologiska kriterierna för foder av vegetabiliskt ursprung kan regleras nationellt, eftersom kommissionen än så länge inte har utfärdat närmare bestämmelser i frågan. På uppdrag av kommissionen uppdaterar branschen för närvarande anvisningarna för god foderhygienpraxis beträffande salmonella, framgår det av propositionen. Det tyder på att kommissionen inte har för avsikt att reglera i frågan.

I maj 2013 lämnade kommissionen ett förslag till lagstiftning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) Nr 882/2004 om offentlig kontroll för att säkerställa kontrollen av efterlevnaden av foder- och livsmedelslagstiftningen samt bestämmelserna om djurhälsa och djurskydd (nedan kontrollförordningen) och i vår väntas ett förslag till ändring av rådets direktiv om fastställande av villkor för framställning, utsläppande på marknaden och användning av foderläkemedel inom gemenskapen (90/167/EEG).

I propositionen anpassas foderlagen till EU-lagstiftningen om handeln på den inre marknaden genom att bestämmelsen om anmälningskyldigheten och myndigheternas provtagning inom handeln med foder på den inre marknaden stryks och en bestämmelse om att utse utländska laboratorier läggs till. Tillämpningsområdet utvidgas och det ska i tillämpliga delar också omfatta ämnen som används som fodertillsatser i experiment med utfodring av produktionsdjur och som inte har godkänts i EU. Vidare får lagen bestämmelser om de laboratorier där foderföretagarnas lagstadgade egenkontrollprover av sal-

monella ska undersökas. Bestämmelser på lägre nivå kommer att utfärdas genom förordning av statsrådet och jord- och skogsbruksministeriet.

Precis som regeringen påpekar också utskottet att skyldigheten att låta undersöka egenkontrollprover av salmonella på ackrediterade eller utvärderade laboratorier medför betydande kostnader för företagarna. Det gäller när proverna i dagsläget undersöks i ett nationellt laboratorium som inte är ackrediterat och som i fortsättningen kommer att ansöka om ackreditering eller utvärdering. Skyldigheten att anlita ackrediterade eller utvärderade laboratorier rör ungefär 1 100 foderföretagare, det vill säga tillverkare av foderråvaror och foderblandningar, företagare inom handeln på den inre marknaden, företag som transporterar foder i lösvikt samt lageranläggningar. Den medför inga nya kostnader för företagare som redan nu låter undersöka sina prover på ett ackrediterat laboratorium. Ett egenkontrollprov av salmonella på ett ackrediterat laboratorium kostar i dag i snitt 31 euro (inklusive moms).

De stigande foderpriserna överlag har väckt mer och mer debatt när råvarupriserna fluktuerar och foderkostnaderna alltmer lyfts fram i lönsamhetsbedömningarna av husdjursproduktionen. Kostnaderna inom husdjurs- och livsmedelsproduktionen påverkas också av fodertillverkarnas risker och de dyra försäkringarna. Priskonkurrensen är hård, och det är inte lätt att exempelvis skjuta kostnaderna för att bekämpa salmonella längre fram i kedjan. Dessutom har utbudet på importerade produkter ökat och numera kan man också köpa foder på nätet. I takt med att jordbruket har omstrukturerats och arbetsmetoderna förändrats har risken att få salmonellainfektioner via fodret på husdjurgårdar ökat, påminner utskottet. Följaktligen är det nödvändigt att med importkontroller se till att det på marknaden bara finns foder som uppfyller kraven och som är oförfalskade, av god kvalitet, säkra och lämpliga för sitt ändamål. Samtidigt understryker utskottet att det bör vara ett gemensamt intresse i hela kedjan att minimera risken med foder och behålla hög nivå på livsmedelssäkerheten.

Utskottet noterar vidare att i motsats till andra EU-stater, med undantag för Sverige och delvis också Danmark, har Finland som mål att bekämpa alla salmonellaserotyper i foder, produktionsdjur och animaliska livsmedel. Sverige är den enda EU-staten som har en likadan salmonellastrategi som Finland och där har staten betalat en del av saneringskostnaderna. Det bör utredas hur vi ska kunna minimera salmonellarisken och behålla vår höga nivå på livsmedelssäkerheten med hänsyn till bland annat konkurrensläget, omställningarna i jordbrukshandeln och den ökade foderimporten, anser utskottet.

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget men med följande anmärkning-
ar och ändringsförslag.

Detaljmotivering

2 §. Tillämpningsområde. I 2 mom. används dels ordet produktionsdjur, dels ordet djur, som har en vidare betydelse än ordet produktionsdjur. Det är oklart om inskränkningen i momentet gäller experiment med alla djur (också andra än produktionsdjur), men hänvisningen till 10 a och b § bara experiment med produktionsdjur. I paragraferna förekommer både ordet djur och ordet produktionsdjur.

Vidare påpekar utskottet att ordet försöksdjur inte förekommer i lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål (497/2013) som upphävde den tidigare lagen om försöksdjursverksamhet. Normalt används andra djur än produktionsdjur för vetenskapliga ändamål eller undervisning, bland annat gnagare, grodor och hundar. Foderlagen tillämpas inte på utfodring av dem. De experiment enligt 10 a § för att undersöka effekten med icke-godkända fodertillsatser på produktionsdjur är normalt inte den typ av djurexperiment (projekt) som lagen om skydd av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål avser. Produktionsdjur är exempelvis nötkreatur, svin och fjäderfä, som ger produkter som används som livsmedel, samt pälsdjur. På grundval av ett tillstånd enligt 10 a § får

produktionsdjur utfodras med icke-godkända fodertillsatser under ett experiment.

Följaktligen föreslår utskottet att 2 mom. preciseras. Detsamma gäller 10 a och 10 b §.

10 a §. Tillstånd att använda icke-godkända fodertillsatser. Utskottet hänvisar till 2 § och föreslår att 1 mom. preciseras.

10 b §. Avbrytande av vetenskapligt experiment. Utskottet hänvisar till 2 § och föreslår att paragrafen preciseras.

27 §. Godkända laboratorier. Utskottet hänvisar till inkommen information och motiven till paragrafen och föreslår att 6 mom. formuleras om. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.

28 §. Godkända laboratoriers anmälningsskyldighet. Utskottet föreslår språkliga preciseringar i 1 mom.

Utskottet påpekar att proverna för att följa upp och övervaka zoonoser till största delen är salmonellaprover där bakterien sannolikt är ojämnt fördelad och resultatet inte nödvändigtvis kan upprepas. Att skicka proverna till Evirger således inte något större mervärde. Utskottet föreslår därför att det stryks i 2 och 5 mom. att proverna ska skickas till ett referenslaboratorium.

28 a §. Nationella referenslaboratoriernas anmälningsskyldighet. Utskottet hänvisar till ändringarna i 28 § 2 och 5 mom. och föreslår samma ändring i 1 mom.

28 b §. Utsedda laboratorier. Utskottet menar att laboratorier utanför EU är förknippade med en större risk vad gäller kvalitetssäkring och föreslår därför att laboratorier i en stat utanför EU stryks i lagförslaget.

Med hänvisning till inkommen information anser utskottet att kraven på kvalitetssäkringssystem i 2 mom. inte räcker till för att garantera hög nivå på laboratoriet. Därför föreslår utskottet ett tillägg om att kvalitetssäkringssystemet

måste ha verifierats av det behöriga organet i medlemsstaten.

I motiven till 2 mom. sägs det att inget separat förfarande för att utse laboratorier behövs, om ett laboratorium är ett myndighetslaboratorium som är förenligt med kontrollförfordningen eller om ett laboratorium i det aktuella landet uppfyller kraven enligt artikel 12.2 i kontrollförfordningen. Utskottet föreslår ett nytt 3 mom.

med dessa motiv. Då blir 3 mom. i propositionen 4 mom.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget med ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av foderlagen

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i foderlagen (86/2008) 31 §, sådan den lyder i lag 34/2011, ändras 2 § 2 mom., 3—6 §, 10 §, 11 § 1 mom., 17 § 4 mom., rubriken för 18 §, 19 § 2 mom., 20 § 1 mom., 21 §, 23 § 3 mom., 27, 28, 32, 34 och 36 §, 37 § 2 och 4 mom., 38 § 1 mom., 41, 42 och 46 §, av dem 3, 18, 41 och 46 §, sådana de lyder delvis ändrade i lag 34/2011, 5, 21 och 32 §, sådana de lyder i lag 34/2011, samt 23 § 3 mom., sådant det lyder i lag 1508/2009, och fogas till 9 §, sådan den lyder i lag 34/2011, ett nytt 4 mom., till lagen nya 10 a och 10 b §, till 25 § nya 2 och 3 mom. samt till lagen nya 28 a, 28 b, 44 a och 44 b § som följer:

2 §

Tillämpningsområde

— — — — —
Denna lag gäller inte foder som används vid utfodring av djur som används för vetenskapliga ändamål eller undervisningsändamål. Lagens 10 a och 10 b § tillämpas dock på ämnen som används i vetenskapliga experiment som fodertillsatser i foder för produktionsdjur och som inte har godkänts för ändamålet i fråga.

3, 4—6, 9 och 10 §
(Som i RP)

10 a §

Tillstånd att använda icke-godkända fodertillsatser

Foderföretagare som i utfodringen av produktionsdjur i vetenskapliga experiment som fodertillsats har för avsikt att använda ett ämne som inte har godkänts för ändamålet i fråga ska ansöka om tillstånd för detta av Livsmedelssäkerhetsverket. Livsmedelssäkerhetsverket får bevilja tillstånd att använda ämnet i ett vetenskapligt experiment, om det för godkännande av ämnet som fodertillsats krävs att ämnets effekt påvisas i produktionsexperiment. Tillstånd beviljas, om bedömningen är att experiment sannolikt inte har skadliga verkningar för människors eller produktionsdjurs hälsa eller för miljön.

(2 och 3 mom. som i RP)

10 b §

Avbrytande av vetenskapligt experiment

Ett i 10 a § avsett vetenskapligt experiment ska avbrytas, om det under experimentets gång framgår att det ämne som testas har sådana betydande skadliga verkningar för människors eller *produktionsdjurs* hälsa eller för miljön som inte kunde förutses när tillstånd att använda ämnet beviljades. Ansvarspersonen för experimentet ska utan dröjsmål underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om saken.

11, 17—21 och 23 §
(Som i RP)

5 kap.

Laboratorier

25 §
(Som i RP)

27 §

Godkända laboratorier

(1—5 mom. som i RP)
(Som i RP. Utskottets ändringsförslag påverkar inte den svenska texten.)

28 §

Godkända laboratoriers anmälningsskyldighet

Ett godkänt laboratorium ska utan dröjsmål underrätta sin uppdragsgivare om undersökningsresultat som tyder på foder som inte uppfyller *bestämmelserna*.

Ett godkänt laboratorium ska också underrätta Livsmedelssäkerhetsverket om undersökningar som hänför sig till uppföljning och övervakning av sjukdomar eller infektioner som direkt eller indirekt kan överföras mellan djur och människor (*zoonoser*) och om undersökningsresultaten samt sända (*utesl.*) de mikrobstammar

som isolerats i undersökningar till ett nationellt referenslaboratorium.

(3 och 4 mom. som i RP)

Närmare bestämmelser om innehållet i och lämnande av anmälningar och sammandrag och om sändande av (*utesl.*) mikrobstammar utfärdas genom förordning av statsrådet.

28 a §

Nationella referenslaboratoriernas anmälningsskyldighet

Ett nationellt referenslaboratorium ska lämna information som behövs för epidemiologisk uppföljning till Livsmedelssäkerhetsverket och Institutet för hälsa och välfärd och till Livsmedelssäkerhetsverket dessutom sådan information om (*utesl.*) mikrobstammar enligt 28 § 2 mom. som behövs för styrning av tillsynen. Informationen till Institutet för hälsa och välfärd får inte innehålla identifieringsuppgifter om tillsynsobjekt.

(2 mom. som i RP)

28 b §

Utsedda laboratorier

Livsmedelssäkerhetsverket kan utse ett laboratorium i en annan medlemsstat i Europeiska unionen (*utesl.*) för att undersöka egenkontrollprover som lagstiftningen förutsätter och som tagits med tanke på salmonella.

Livsmedelssäkerhetsverket utser laboratorier enligt 1 mom. på ansökan av en foderföretagare. Förutsättningen för att ett laboratorium ska utses är att laboratoriet i enlighet med artikel 12.1 i förordning (EG) nr 2160/2003 om bekämpning av salmonella och vissa andra livsmedelsburna zoonotiska smittämnen använder sig av ett kvalitetssäkringssystem som uppfyller gällande standard och att kvalitetssäkringssystemet har verifierats av det behöriga organet i medlemsstaten i fråga.

Ansökan behöver inte göras om laboratoriet uppfyller kraven i artikel 12.2 i kontrollförfordningen. (Nytt 3 mom.)

JsUB 8/2014 rd — RP 35/2014 rd

(4 mom. som 3 mom. i RP)

32, 34, 36—38, 41, 42, 44 a, 44 b och 46 §
(Som i RP)

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Helsingfors den 27 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Markku Eestilä /saml
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf

Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /saml
Arto Satonen /saml
Katja Taimela /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Carl Selenius.